

BIJLAGE VI – Overzicht aanbevelingen ARK versus Update Welstandnota 2020

Aandachtspunten en adviezen bij het Jaarverslag 2018

Naar aanleiding van het Jaarverslag 2018 en een evaluatie van de Welstandsnota 2017 brengt de ARK de volgende punten ter overweging onder de aandacht van het college van B&W.

Deze punten zijn gegroepeerd overeenkomstig de indeling van de in 2016 vastgestelde Welstandsnota:

1. Algemene beleidsuitgangspunten (deel A)
2. Toezichtniveau en beschrijving per gebied of categorie (deel B)
3. Concrete welstandscriteria (deel C)
4. Bijlagen
5. Redactioneel

1. Algemene beleidsuitgangspunten (deel A)

De ARK uit haar zorg over het welstandsvrij maken van belangrijke en grote zichtlocaties. Denk aan het ontwikkelingsgebied Spoorzone, de Burgemeester Jamessingel, de Blokker-locatie en de voornaamste invalswegen voor autoverkeer en de spoorbaan. Deze routes en zichtlocaties zijn belangrijk, omdat hiermee de eerste en algemene indruk van de stad wordt bepaald. Voorbeelden die deze zorg ondersteunen zijn grote (infrastructurele) werken, zoals bruggen en ontwikkellocaties, maar ook geluidsschermen en reclame-uitingen. Voorbeelden zijn de spoorbrug over de Gouwe, de geluidsschermen langs de spoorbaan en de Blokkerlocatie die getransformeerd zal worden, mogelijk naar woningbouw. Deze zaken liggen nu in de welstandsvrije gebieden.

Geadviseerd wordt:

- I. om in geval van “substantiële veranderingen” op zichtlocaties in welstandsvrije gebieden (en andere vergelijkbare gebieden) ruimte in te bouwen voor toetsing op hoofdlijnen en een uitgebreider welstandstoezicht mogelijk te maken;

Dit punt is overgenomen en verwerkt in de voorliggende Update van de Welstandsnota 2020. Voor het ontwikkelingsgebied Spoorzone, de Burgemeester Jamessingel, de Blokker-locatie wordt welstandsvrij omgezet in ontwikkelbeleid. Dit sluit daarmee aan bij de aanpak die is gevolgd met het 'Ontwikkelperspectief Spoorzone' en het 'Kader Beeldkwaliteit Spoorzone', en de rol van de ARK hierbij. Het beeldkwaliteitskader voor de Spoorzone wordt als bijlage aan de Welstandsnota toegevoegd.

- II. te monitoren en te evalueren wat de effecten zijn van deze keuzes, omdat hier mogelijk excessen worden uitgelokt;

Dit punt heeft de aandacht van het college en zal dit tevens meenemen bij de implementatie van de Omgevingswetgeving.

- III. in het beleidsdeel van de Welstandsnota (deel A) vast te leggen op welke wijze het ruimtelijke kwaliteitsbeleid zich verhoudt met andere beleidsvelden, zoals duurzaamheid.

Dit wordt verder meegenomen in het nieuwe Omgevingsbeleid. Met het raadsvoorstel 'Erfgoed en Duurzaamheid: de balans' wordt hier ook deels al invulling aan gegeven.

De ARK vraagt bijzondere aandacht voor lichtreclames in het algemeen en voor de hoeveelheid licht, flitsen, knipperen, lopende beelden en het plaatsen van digitale schermen achter ruiten in het bijzonder.

Geadviseerd wordt:

- IV. heldere en eenduidige richtlijnen voor lichtreclames op te nemen in de Welstandsnota.

Dit punt is overgenomen en verwerkt in de voorliggende Update van de Welstandsnota 2020. Hierin wordt echter op een ontoegankelijke wijze in voorzien. De 'Richtlijn NSVV' die van toepassing is, wordt beter ontsloten.

2. Toezichtniveau en beschrijving per gebied of categorie (deel B)

De nota kent op enkele punten nog relatief veel tekst. Dit geldt met name voor de gebiedsbeschrijvingen. Geadviseerd wordt:

- V. de gebiedsbeschrijvingen te herschrijven op basis van de essenties en -waar mogelijk- te beperken tot maximaal 500 woorden.

Het college neemt dit punt mee bij de implementatie van de Omgevingswetgeving op basis van de gebiedsanalyses die worden gemaakt voor de Omgevingsvisie. De 'Cultuurhistorische Basiskaart' (CHBK in GIS-Gouda) die in de afgelopen periode is ontwikkeld, biedt hier ook voeding voor.

Diverse voorschriften zijn betreffende dwingend en beoordelend. Het heeft de voorkeur om te stimuleren op goede kwaliteit.

Geadviseerd wordt:

- VI. de teksten, waarin de beoogde kwaliteiten worden beschreven, aan te passen en waar mogelijk te tartten met het duiden van de positieve kwaliteiten en toegevoegde waarde ervan, om daarna de grenzen van wat acceptabel is te duiden. Wellicht kunnen in dit verband foto's (geen teksten) van positieve, aansprekende en vooral inspirerende voorbeelden aan de nota worden toegevoegd.

Het college neemt dit punt mee bij de implementatie van de Omgevingswetgeving op basis van de gebiedsanalyses die worden gemaakt voor de Omgevingsvisie.

Op het onderdeel "dakkapellen/dakopbouwen" in welstandsvrije gebieden bestaan wel aanvullende criteria voor dakkapellen, maar niet voor dakopbouwen.

Geadviseerd wordt:

- VII. om ook voor dakopbouwen aanvullende criteria op te nemen, vanwege de grotere impact.

Dit punt is overgenomen en verwerkt in de voorliggende Update van de Welstandsnota 2020.

Voor een aantal gebieden waar de hoofdmoot verbouw is, bestaat geen enkele aanwijzing voor nieuwbouw. De ARK ervaart dit als een belangrijke tekortkoming.

Geadviseerd wordt:

- VIII. de Welstandsnota na te lopen op ontbrekende voorschriften waar deze niet gemist kunnen worden, vanwege de grote impact.

Dit punt is overgenomen en verwerkt in de voorliggende Update van de Welstandsnota 2020. Het betreft m.n. dakkapellen, dakopbouwen en dakoptrekkingen. Zie onder VII.

3. Concrete welstandscriteria (deel C)

De ARK constateert dat er een aantal omissies zijn in de toetsingscriteria. De volgende aanvullingen op de toetsingscriteria toe te voegen.

Kleurgebruik algemeen: De huidige aanwijzingen zijn (zeer) gedateerd, minstens 15 jaar oud.

Geadviseerd wordt:

- IX. om m.b.t. de aanwijzingen en concrete oplossingen voor kleurgebruik te actualiseren;

Het college neemt dit punt mee bij de implementatie van de Omgevingswetgeving op basis van de gebiedsanalyses die worden gemaakt voor de Omgevingsvisie.

Kleurgebruik in de historische binnenstad: De in de nota genoemde variatie in gevelkleuren voor de binnenstad is te beperkt. Dit geldt ook voor de historische panden voor onder meer gestuukte, "gekeimde" of geverfde gevels. Geadviseerd wordt:

- X. het palet niet voor kleurgebruik in de binnenstad niet uit 3 kleuren te laten bestaan, maar uit veel meer. In elk geval zou de kleur van de burens niet of slechts beperkt toegestaan moeten zijn, zodat niet een hele gevelwand in één kleur is uitgevoerd.

Vooralsnog zijn in Gouda de uitvoeringsrichtlijnen (URL's) van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) van toepassing voor beschermde monumenten. Voor de andere historische gebouwen in het beschermd stadsgezicht zijn in de Welstandsnota kleuren voorgeschreven waarmee een aanvrager een richting heeft voor een passende keuze. De kleurkeuze wordt in die gevallen getoetst aan de hand van de Algemene Welstandscriteria (F2). Met andere woorden, op passendheid in de historische context (pand, gevelwand en omgeving). Omdat het ongewenst is om uitsluitend met de standaardkleuren uit de (industriële) kleurenwaaier van het RAL-kleurensysteem, worden in Gouda "De Nederlandse Stad- en Streekwaaier" van Boonstoppel

en de URL 4009 van de ERM als leidraad gebruikt bij de toetsing van de kleurkeuze op panden in m.n. het beschermd stadsgezicht.

Zonnepanelen in de binnenstad mogen (op dit moment) niet indien ze zichtbaar zijn vanaf het publiek domein. Of dit ook daadwerkelijk het geval is, kan ambtelijk worden vastgesteld. Niettemin worden dergelijke aanvragen aan de ARK voorgelegd. Geadviseerd wordt:

- XI. adviesaanvragen voor zonnepanelen –voor zover het geen beschermde monumenten betreft– af te doen via een ambtelijke sneltoets.

Voor duurzaamheid wordt hieraan invulling gegeven met het raadsvoorstel *'Erfgoed en Duurzaamheid: de balans'* wordt hier ook invulling aan gegeven.

Vuilcontainers bij (flat)gebouwen en bij (sport-)verenigingen: de ARK constateert dat het regelmatig voorkomt dat een gebouw aan een welstandstoets moet voldoen, maar dat er tegelijk geen mogelijkheden zijn om te adviseren over afvalcontainers, opslagcontainers etc. om en nabij een gebouw, terwijl deze vaak zeer ontsierend zijn en het zorgvuldige werk aan de gebouwde objecten en de ruimtelijke omgeving teniet doen.

Geadviseerd wordt:

- XII. om voor afvalcontainers, opslagcontainers etc. met een permanent karakter welstandstoezicht mogelijk te maken.

Het college neemt dit punt mee bij de volgende update van de *'Beleidsregels plaatsing afvalcontainers huishoudelijk afval Gouda'*.

Woningontsluitingen en gevelveranderingen bij wonen-boven-winkels: In de binnenstad wordt hard gewerkt om de leegstaand van bovenwoningen boven winkels op te heffen. Dit is nodig om de historische panden in goede staat te kunnen behouden, maar het leidt tevens veelvuldig tot het opheffen van de historische woningentrees aan de voorzijde van het pand (daar waar ook het adres is gevestigd), ten gunste van een woningentree via de achterliggende straat. Het beschermde stadsgezicht verandert daardoor op een essentieel punt van karakter.

Geadviseerd wordt om dit punt van zorg beleid op te stellen, dan wel te bezien hoe hier op kan worden gehandeld in het belang van het behoud van het historische karakter van de voorgevels.

Geadviseerd wordt:

- XIII. heldere en eenduidige richtlijnen voor het behoud van de historische entrees van bovenwoningen op te nemen in de Welstandsnota.

Het college heeft besloten om een richtlijn op te stellen, waarin uitgangspunten worden vastgelegd op basis waarvan het historische karakter van de voorgevels in de historische binnenstad kan worden behouden met betrekking tot de historische entrees van bovenwoningen, zonder deze noodzakelijke entrees onmogelijk te maken.

4. Bijlagen

Op enkele punten bestaat onduidelijkheid over de juridische houdbaarheid en betekenis van de gehanteerde begrippen. Denk aan de definities van bijvoorbeeld 'openbare ruimte', 'openbaar gebied', resp. 'publiek domein'. Dit leidt tot onnodige verwarring en misverstanden bij vooral aanvragers.

Geadviseerd wordt:

- XIV. om begrippen waar mogelijk eenduidig te formuleren en de begrippenlijst (bijlage I) hierop na te lopen.

Het college neemt dit punt mee bij de implementatie van de Omgevingswetgeving op basis van de gebiedsanalyses die worden gemaakt voor de Omgevingsvisie.

5. Redactioneel

De Welstandsnota is niet alleen geschreven voor de burger, maar ook voor de architect. De ARK constateert dat de Welstandsnota voor de eerste groep te moeilijk is en voor de tweede te uitgebreid en directief. Geadviseerd wordt:

- XV. om primair de gewenste kwaliteiten te duiden (i.p.v. specifieke oplossingen verbieden) en daarnaast voldoende houvast te bieden om te toetsen.

Het college neemt dit punt mee bij de implementatie van de Omgevingswetgeving op basis van de gebiedsanalyses die worden gemaakt voor de Omgevingsvisie.

De Welstandsnota is een goed stuk dat nog een kwaliteitsslag kan hebben. Zo is er nog veel knip-en-plakwerk te vinden. De ARK constateert dat de beschrijvingen van de bestaande situatie door elkaar lopen met adviezen. Anders gezegd, de analyse loopt door elkaar met de criteria. Dit vraagt om een extra aandacht van de eindredactie.

Geadviseerd wordt:

XVI. dat bij het gebruik van foto's en illustraties de volgende punten moeten worden vermeld: doel in relatie tot de Welstandsnota, informatie gebouw en context, bouwjaar, architect en vermelding fotograaf.

Het college neemt dit punt mee bij de implementatie van de Omgevingswetgeving op basis van de gebiedsanalyses die worden gemaakt voor de Omgevingsvisie.

Een scherpe analyse van mogelijk gelijkwaardige situaties is van belang om in dergelijke gevallen tot een eenduidige advisering te komen. Geadviseerd wordt:

XVII. om ook in geval van een positief advies dit nadrukkelijk ook van een motivering (door de ARK) te voorzien.

Het college ziet erop toe dat dit punt door het secretariaat van de ARK wordt opgepakt.